

Nijkerk *Natuurlijk*

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk Nummer 1 - 2021

Winter

Bestuur

Voorzitter (ad interim)	Ellie Kroon	06-13 07 63 39 voorzitter@ivn-nijkerk.nl
Secretaris	Rien Loman	033-246 18 54 secretaris@ivn-nijkerk.nl
Penningmeester	Jos Noppen	06-54 65 48 22 penningmeester@ivn-nijkerk.nl
Bestuurslid	Ruud Verhoef	06-50 74 38 18 kraam@ivn-nijkerk.nl
	Maarten Oosterkamp	06-28 84 94 40

Colofon

Nijkerk Natuurlijk is een uitgave van IVN-afdeling Nijkerk. Kopij en reacties kunt u uiterlijk tot 24 januari 2021 sturen naar Janny Bosma, nn@ivn-nijkerk.nl; tel. 033 - 257 12 49 (tekst zo mogelijk in Word aanleveren en **afbeeldingen los** bijleveren als JPG of TIFF).

Redactie:

Egbert Woudenberg (coördinator)
Hilda Blom
Janny Bosma

Lay-out en productie:

Renea Grafisch, Nijkerk

Bezorging:

Bertine van den Berg
Hilda Blom
Tiny Meersma
Robin Nellestein
Marion Petrie
Anita de Raad
Jaap Schaap
Marinus van Tol
Bep Vink
Wil van Winkoop
Dinie Vos

Foto op de voorkant:

Buizerd, van Thea de Ruijter.
Een toelichting bij deze foto vindt u op pag. 8.

Nijkerk *Natuurlijk*

Jaargang 44; 2021 nr. 1 (Winter)

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk.

De afdeling IVN Nijkerk is opgericht op 14 maart 1977.

Secretariaat: Raadhuisstraat 29, 3861 KP Nijkerk,
secretaris@ivn-nijkerk.nl

Banknummer: NL32RABO0347864759 t.n.v. IVN Nijkerk

Ledenadministratie: Herman van Dasselaar, ledenadministrateur@ivn-nijkerk.nl

Lidmaatschap: lid € 24,00, donateur € 16,00, huisgenootlid € 11,00,
jeugdlid € 7,50 en cadeaulid € 15,00 per jaar

Website: www.ivn.nl/afdeling/nijkerk

Inhoudsopgave

Vanuit het bestuur	4
Wintertijd	5
Seizoenen	6
Afstand houden	7
De Buizerd	8
Hoe egels zich aanpassen aan het klimaat	9
Rabo ClubSupport 2020	11
Hoogstambrigade	12
Paddenstoelen foto-excursie Nimmerdor	12
De toverkikker	14
IVN Nijkerk/Putten op TV	15
Programma	18
Landschapsbeheer in tijden van Corona	21
Plooirokje en prachtvlamhoed	23
The Great Outdoors	24
Natuuracademie	25
De Chinese muur van Nijkerk	27
Waarom bevriezen vogelpoten niet?	30
Groene fitness	32
Werkgroepen	35

IVN is een landelijke organisatie die mensen lokaal bij de natuur betreft. Meer dan 20.000 ervaren vrijwilligers organiseren jaarlijks met veel passie en kennis talloze excursies, cursussen, wandelingen en tentoonstellingen. Zo komen veel mensen in contact met de natuur. En dat is nodig, want IVN is ervan overtuigd dat kennis van natuur, milieu en landschap de betrokkenheid vergroot. Door uw lidmaatschap ondersteunt u IVN Nijkerk.

Vanuit het Bestuur

December GROEN

Een prachtig bladertapijt bedekt mijn computerscherm. Zo kan ik in huis nog lang nagenieten van de herfst. Het wordt winter, het groen aan de bomen verkleurde, het blad viel en kale takken bleven over. Wat valt er in december nog voor groens uit mijn tuin te halen om de kamer mee op te fleuren? Mijn oog valt op de hulst met zijn felrode besjes. Hulst, onze enige inheemse groenblijvende loofboom. Gelijk schieten allerlei midwinterverhalen door mijn hoofd. De zonnewende feesten en de Romeinse feesten, waarbij de huizen met hulsttakken versierd werden en de rode besjes als teken van vruchtbaarheid werden gezien. Het groen, als bron van nieuw leven in een tijd waar alles dood leek. Bovendien bood een hulstboom voor het huis bescherming. Men wist toen al dat zo'n boom als bliksemafleider functioneerde.

In de vierde eeuw bepaalden de kerken het tijdstip van de geboortedag van Christus, kerstfeest, rond de zonnewende feesten. Het groen bleef, maar de symboliek veranderde. De hulst zag men als de doornenkroon van Christus en de rode bessen stonden voor het vergoten bloed. Pas in de 19e eeuw kwam de kerstboom in huis, met de rode ballen (appels) en de piek voor de kerstster die de Wijzen uit het Oosten naar de geboren Christus wijst.

Ik ga zeker een paar takken hulst in huis zetten om de kamer te vergroenen tijdens de donkere midwinterdagen, met in mijn achterhoofd de symboliek van hoop, de symboliek van nieuw leven, van het geboortefeest, het Kerstfeest. En natuurlijk de hoop dat in het nieuwe jaar de activiteiten van het IVN weer plaats kunnen gaan vinden. Wie weet kan de werkgroep "Natuurlijk proeven" dan in het nieuwe jaar de uitgedroogde hulstbladeren gebruiken om er thee van te maken. Met zo'n lekker hulst-chocolaatje erbij....

Niets gaat echter boven een wandeling door het groen, waarbij je je blijft verwonderen dat er altijd weer nieuw leven komt. Zoek het groen op, dat symbool van hoop, ook in de donkere (corona) dagen.

Ellie Kroon, Interim-voorzitter

*Het bestuur wenst u
prettige feestdagen
en een gezond en groen
2021*

WINTERTIJD

De klok is een prachtige uitvinding, een geweldig hulpmiddel om je dag in te delen, op tijd op te staan, afspraken te maken, op tijd te eten, op tijd pauzes te houden, op tijd naar bed te gaan...

Knap, zo'n uitvinding van een uurwerk.

De klok bepaalt ons ritme van de dag, of beter gezegd onze lichamen. Onze biologische klok, ons bioritme, past zich aan aan de bedachte dagindeling. Want net als alle levende schepselen hebben we een ingebouwde klok die ons levensritme bepaalt, vooral het dag- en nachtritme. Een voorbeeld van dat bioritme zijn de hoenders.

Ze gaan op stok als de zon ondergaat en de haan kraait zijn harem wakker bij zonsopgang. Door het licht in de hokken aan te doen verlengen we hun dag en de hennen zijn productiever. Wij doen zelf niet anders: als het donker wordt steken we het licht aan en daarmee beïnvloeden we ons bioritme. Daarmee zijn we wel zeer productief geworden en het heeft ons geen windeieren opgeleverd.

Efficiëntie

Om nog productiever - maar ook zuiniger - met het daglicht om te gaan, is de zomer- en wintertijd bedacht. Ieder jaar moet twee keer de tijd een uur verzet worden: vooruit of achteruit. Een uur eerder op of een uur later naar bed. Of omgekeerd. Voor velen is het verwarrend: als ik langer mag slapen moet ik dan morgen eerder naar bed? En als ik later naar bed ga mag ik dan ook later opstaan? Of is het juist andersom? Het tijdstip van de verandering is altijd midden in de nacht, tussen 2 en 3 uur. Alleen de elektrische klok die op een satelliet gericht staat, wordt automatisch verzet. Voor de andere klokken, klokjes en uurwerken mag je zelf bepalen of je er 's avonds al aan begint of dat je pas de volgende dag de klus klaart. Maar dan loop je wel achter of juist voor, dat hangt ervan af bij welke gelegenheid je de klok verzet. Wat een gedoe! In ieder geval loopt je bioritme niet meer gelijk met je horloge. En dat wordt door velen aan den lijve gevoeld.

En begint de wintertijd dan ook als de winter begint en de zomertijd als de zomer begint? Welnee, dan zouden er gaten vallen en dat kan natuurlijk niet, want we hebben vier seizoenen. De wintertijd duurt vijf maanden en begint ieder jaar op de laatste zondagochtend van oktober. En de zomertijd? Die duurt gelukkig zeven maanden en start op de laatste zondagochtend van maart.

Europa

Al sinds 1977 hebben we naast de bekende wintertijd ook een zomertijd. De Europese Commissie heeft voorgesteld het halfjaarlijkse verzetten van de klok af te schaffen. Er glooft dus hoop. Ieder land mag kiezen of het de zomer- of de wintertijd voor het hele jaar laat gelden. Ook aan Nederland is de vraag voorgelegd. Onze regering heeft bioritme-experts

geraadpleegd en is in gesprek met België, Frankrijk en Duitsland om dezelfde keus te maken. Logisch. Wanneer er een besluit valt, is niet te zeggen. Daar gaan nog wel wat seizoenen overheen. Dat er een eind komt aan deze tijdmanipulatie, dat lijkt wel zeker.

Arie van den Berg

Astronomische jaargetijden
We kennen de seizoenen lente, zomer, herfst en winter.

Sinds jaar en dag worden die vastgesteld aan de hand van de zonnestand, daar hadden de bouwers van het prehistorische Stonehenge (Engeland) een heel goed beeld bij. Bij de weersverwachtingen van Radio en TV horen we de laatste jaren andere data. Hoe zit dat?

De winter bijvoorbeeld, die begint toch op 21 december? Jazeker, ongeveer 21 december is de

natuurlijke, door de zon bepaalde datum voor het begin van de winter. Dan heeft de zon op het Zuidelijk halfrond bij het bereiken van de Steenbokskeerkring zijn hoogste stand en bij ons de laagste. Dan eindigt de herfst die op 22 september was begonnen toen de zon recht boven de evenaar stond. En als de winter voorbij is dan gaat hij op 20 maart over in de lente, als de zon opnieuw boven de evenaar staat. En op 21 juni bereikt de zon bij ons op het Noordelijk halfrond de

Kreeftskeerkring en staat dan op z'n hoogst, de langste dag. Dan begint de zomer.

Dat *Nijkerk Natuurlijk* op of rond al die data verschijnt, is niet zomaar. Die beslissing is in de 'oudheid' genomen want IVN Nijkerk is een **educatieve** Natuurvereniging en hanteert de zonnestand als leidraad bij het verschijnen van haar prachtige blad *Nijkerk Natuurlijk*. Daarom is dit winternummer dan ook nummer 1 van 2021.

Meteorologische jaargetijden

Maar we zijn er nog niet. Het wordt nog interessanter. De seizoenen, de jaargetijden, kennen in onze tijd twee indelingen. De eerste, de astronomische, hebben we zojuist gehad, de tweede is gebaseerd op logica. De astronomische, op de zon gebaseerde seizoenen beginnen niet steeds op dezelfde datum, daar zitten schommelingen in met name door de schrikkeljaren.

Daarom is er internationaal gekozen voor administratieve jaargetijden die altijd op de eerste van de seizoensmaand beginnen, dus ongeveer drie weken eerder: 1 maart, 1 juni, 1 september en 1 december. Het is een helder en eenduidig systeem voor alle berekeningen en statistieken in alle landen die hiermee werken. Alleen ons Nijkerk Natuurlijk is altijd ongeveer drie weken te laat; als een soort protest?

Tijd is een wonderlijk natuurfenomeen waar we als mens een goed gebruik van kunnen maken.

We denken ook de tijden in onze hand te hebben ...

Arie van den Berg

KORT BERICHT

AFSTAND HOUDEN

Toen ik 's morgens in mijn werkkamer kwam, zat er voor het raam een jonge buizerd, op de grond, in het gras. De afstand was precies anderhalve meter, alsof hij er weet van had dat je tegenwoordig die afstand moest houden tot medeschepsels. Hij keek mij fel aan met zijn gele ogen maar verroerde zich niet. Hij draaide zelfs zijn kop van mij af alsof hij niet gestoord wilde worden. Waarschijnlijk was hij ook wel gestoord maar hoe kwam dat dan? Meteen becroop mij een gevoel van medelijden. Hij zou toch geen vogelgriep hebben opgelopen? Een besmette trekvogel gegrepen hebben? Aan een besmet kadaver hebben gepeuzeld? Even later las ik in de krant dat ook roofvogels getroffen kunnen worden door het virus H5N8. Het is afwachten hoe ernstig deze aviaire influenza is. De buizerd heb ik niet meer gezien, wel een grote zwarte kat.

Arie van den Berg

De Buizerd *(toelichting bij foto op de voorkant)*

De buizerd is een van de meest voorkomende roofvogels in Nederland. Als je goed oplet kom je, als je onderweg bent, veel buizerds tegen. Vaak zitten ze op een paaltje langs de snelweg of gewoon langs een landweg. Je vindt ze vooral langs randen van bossen in half open landschap. Ook in de Arkemheerpolder in Nijkerk en Putten zit een groot aantal van deze prachtige roofvogels.

De buizerd leeft van kleine zoogdieren, zoals woelmuizen en jonge konijnen. Ook regenwormen, kevers, amfibieën, jonge vogels en aas staan op het menu. De buizerd jaagt vaak vanaf een paaltje langs een weiland of langs de snelweg. Maar vooral in de zomer kan je ook een biddende buizerd tegenkomen. Hij blijft dan vrij stil in de lucht hangen om zo te speuren naar prooi. De buizerd maakt ook graag gebruik van thermiek. Hij zweeft dan op de opstijgende warme lucht in een thermiekbel. In de winter wanneer het koud is zal je een buizerd vaker bij de grond zien.

De buizerd kun je het hele jaar rond spotten in Nederland. Toch is de buizerd wel een trekvogel. De meeste buizerds die in Nederland broeden, blijven voor het grootste gedeelte het hele jaar hier in Nederland. Het zijn vaak de jonge buizerds die naar het zuiden trekken. In de wintermaanden verblijven hier ook een groot aantal buizerds die uit Scandinavische landen komen. Scandinavische buizerds trekken, in tegenstelling tot de in ons land verblijvende buizerds, in het najaar wel bijna allemaal weg.

Daarvan overwintert een groot gedeelte ook in Nederland. De kans om een buizerd te spotten is dan ook in de wintermaanden vele malen groter dan in de zomer. In oktober werden op een aantal telposten meer dan honderd buizerds gezien. Op de noordpunt van Texel en Vlieland werden er meer dan duizend in een uur geteld. Dit jaar werden op de bekende trektelepost van Falsterbo (in het zuidwesten van Zweden) en op enkele andere oversteekpunten bijna 25.000 buizerds geregistreerd. Dat is uitzonderlijk. Roofvogels hebben er een hekel aan om grote wateroppervlakken zomaar over te trekken, zonder dat ze de overkant zien. Bij Falsterbo zien ze Denemarken liggen. Daarom verzamelen zich ieder najaar duizenden roofvogels in Zuid-Zweden. Maar dit fenomeen is in Nederland nog niet eerder op zo grote schaal gezien. (bron: Roots)

De grootste kans heb je in de wintermaanden om een buizerd 'op gepaste afstand' te kunnen benaderen. Dat is omdat ze dan meer risico nemen om voedsel te vinden. De buizerd op de foto is naar alle waarschijnlijkheid een wintergast uit Scandinavië. Deze buizerds zijn minder mensen gewend en daardoor ook minder schuw. Het was daardoor mogelijk om, in dit geval vanuit de auto, op relatief korte afstand een foto te kunnen maken.

Ga er in de wintermaanden eens heerlijk op uit om, uiteraard op gepaste afstand, op zoek te gaan naar deze prachtige roofvogel!

Thea de Ruijter

HOE EGELS ZICH AANPASSEN AAN HET KLIMAAT

Hoge temperatuur

Nog nooit is de maximum-temperatuur zo lang boven de tien graden gebleven als dit jaar. De teller stond op 18 november jl. sinds meer dan 229 aaneengesloten dagen op tien graden of meer, en dat is een record. Het vorige jaar was het in de herfst ook warm. Dat zagen we in de tuin. De rozen bloeiden toen tot aan de kerst. Ik hoorde de bruine kikker tot het einde van het jaar. De narcissen kwamen al in november boven de grond. Van de herfst met zijn prachtige kleuren konden we tot eind november genieten omdat de bladeren lang aan de boom bleven. Dit jaar zal de biologische herfst nog langer duren dan het vorige jaar.

Een korte winterslaap voor egels

Maar dan het bijzondere van deze hogere temperaturen: de egels komen nog iedere avond gezellig pinda's bij me eten, hoewel het al bijna Sint Niklaas of pakjesavond is. Ik strooi in plaats van ongepelde nu gepelde

pinda's. Waarom gepelde? Omdat de jonge egels, die in het najaar geboren zijn, de ongepelde noten nog niet kunnen kraken. Die jonge egels groeien als kool en ik ben zo ijdel te denken dat dat door mijn pinda's komt. Daar zitten namelijk veel vetten in en die hebben de egels nodig om op te slaan als reservevoedsel voor de winter. Ze houden een winterslaap van soms wel vijf maanden. Hun metabolisme staat dan op een laag pitje. In deze tijd verbranden ze hun vet om in leven te blijven. Hoe korter de winterslaap, hoe beter de overlevingskansen, immers, ze komen geen energie in de vorm van vet tekort.

Iedere nacht egels in de tuin

Dit jaar hebben egels in mijn tuin iedere nacht pinda's gegeten. Echt iedere nacht, uitroepteken! Vlak achter het raam van onze serre is die voerplek. Hoe controleer je dat ze er zijn? Door heel gewoon het buitenlicht aan te doen en af en toe, als er reclame op de tv is, even te kijken. Ik schat dat ze een keer of vijf per nacht een foerageertochtje maken. Iedere avond zie ik ze.

Foei

Ja, dat dacht ik aanvankelijk ook: egels moeten toch zelf aan de kost zien te komen? Dit is echter een achterhaald idee. Als ze niet bijgevoerd worden scharrelen ze zelf hun kostje wel op en dat zonder problemen. Dit wordt door zoogdierdeskundigen bevestigd.

Mannelijke egels zien er wat robuuster uit dan hun echtgenotes. Let op de enorme haardos links en rechts van het hoofd.

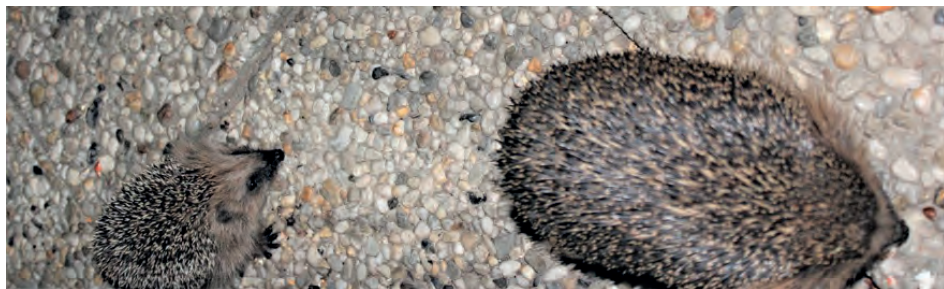
Het voordeel van voeren

Het grote voordeel van bijvoeren is dat de stand van zaken, wat het welzijn van de dieren betreft, gecontroleerd kan worden en dat, wat egels betreft, er door inzicht mogelijkheden worden geschapen voor het behoud van de egelstand. In mijn tuin foerageren minstens twee paren egels. Dat betekent dat er voor twee paren voedsel, veiligheid en nestgelegenheid moet zijn. En die mogelijkheden zijn er ook.

Hoe leg je een egel-vriendelijke tuin aan?

Punt één: heel eenvoudig: als je ooit een egel in je tuin ziet, begin dan ogenblikkelijk op de plek waar je die egel hebt gezien, zodra het donker wordt, pinda's te strooien. De egel komt bijna zeker terug: die kan heel goed ruiken. Leg het voer steeds dicht bij huis, op een plek waar je ze goed kunt observeren. Het 'stekelvarkentje' komt gegarandeerd terug.

Punt twee: laat al de bladeren van de bomen die in je tuin staan, liggen. Geen bomen in de tuin? Geen probleem. Haal de bladeren van de straat voordat de gemeente ze weg veegt. Doe ik al jarenlang: tien aangestampte zakken bladeren heb ik dit jaar verzameld en uitgestrooid en er zullen er nog meer volgen. Omstreeks mei het volgende jaar is al het blad gecomposteerd: er is dan niets meer van terug te vinden. Vooral voor pieren zijn de bladeren belangrijk voedsel en die pieren zijn weer voedsel voor de egels.

Egels zijn redelijk schuw, maar het is me toch gelukt om een moeder met kind te fotograferen.

Punt drie: leg een composthoop aan, of nog beter, een takkenhoop. Ook al is je tuin nog zo klein, een composthoop is een verrijking van je tuin. Hier overwinteren vooral padden, kikkers, egels en insecten. Je kunt die composthoop eventueel camoufleren door er klimop tegen te laten groeien. (Aan het nut van klimop kan een heel artikel worden gewijd maar daarover een volgende keer). Let op: als je gebruik maakt van de groenbak die de gemeente gratis verstrekt, ben je niet goed bezig: al het afval dat je tuin oplevert moet weer aan je tuin ten goede komen, anders verarmt je tuin: er worden voedingsstoffen aan onttrokken die niet weer terugkomen. **Dus weg met de groenbak!**

Punt vier: ga je tuin nooit schoffelen. Je verstoort hiermee het bodemleven. Richt je tuin zo in dat er geen enkel zwart plekje aarde te zien is. Egels, maar ook andere dieren vinden het

prima om door een tuin te scharrelen waar ze van alle kanten dekking hebben. Hoe dichter de beplanting, hoe minder ongewenste planten een kans krijgen om te groeien. Ik hoef maar zelden te wieden.

Punt vijf: verwijder zo laat mogelijk de verdorde planten uit de tuin. De zaaddozen van allerlei bloeiplanten bevatten heel wat insecten die daarin overwinteren. Tussen de dichte beplanting blijft warme lucht hangen: dat betekent dat de voorjaarsbloemen al vroeg hun kopjes boven de grond uit steken.

Hoopvolle verwachting

Ik weet bijna zeker dat ik het volgend voorjaar vader en moeder egel met een hele rits kinderen in mijn tuin kan verwachten. Zodra dit het geval is, laat ik het u weten.

Leendert de Boer.

Rabo ClubSupport 2020

We willen hierbij een ieder bedanken die tijdens de RABO ClubSupport actie zijn/haar stem aan het IVN heeft gegeven. Elke stem was € 8,- waard. Onze landschapswerkgroep is aan een nieuwe aanhangwagen toe en we hebben nu een bedrag van € 335 uit de Rabo ClubSupport kas ontvangen als startbedrag voor deze aanschaf. Een mooi begin!

Rabo ClubSupport

*Ellie Kroon,
Interim-voorzitter*

Met Rabo ClubSupport investeren we in lokale clubs en verenigingen.

HOOGSTAMBRIGADE

De Hoogstambrigade is actief in de omgeving van Putten, Voorthuizen, Hoevelaken en Nijkerk.

Een kleine maar enthousiaste groep gaat in de winterperiode op de zaterdagmorgen op pad om een boomgaard op te knappen. Kleine, maar soms ook redelijk grote boomgaarden worden dan vakkundig gesnoeid. De meeste leden van onze werkgroep hebben een of meerdere cursussen gevolgd. Daarnaast leren we van elkaar.

Heb je zelf fruitbomen te snoeien, dan komen we graag advies geven! Ook voor plantadvies mag je contact met ons opnemen.

Lijkt het je leuk om ook enige kennis van dit vak op te doen, kom dan eens gezellig een keertje meewerken. Je kunt ons de komende winter tegenkomen op de Keienweg, de Buntwal en in de wijk Corlaer.

Heb je interesse, stuur dan even een e-mail naar:
hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl

Rien Loman

Paddenstoelen foto-excursie Nimmerdor

Zondag 11 oktober zijn we met de fotowerkgroep, onder leiding van Ruud van Veenschoten, naar Nimmerdor gegaan om ook dit jaar de paddenstoelen te fotograferen.

Vooraf heeft Ruud al een paar keer door het gebied gelopen om de mooiste en de bijzonderste paddenstoelen te zoeken voor onze foto-excursie. We verzamelden ons om 10.00 uur in de ochtend bij het witte hek aan de Keesomstraat te Amersfoort. De zon kwam achter de wolken vandaan en de temperatuur was aangenaam.

In het bos was er genoeg te zien en te vinden aan paddenstoelen. We zagen porseleinzwammetje, elfenbankjes, rechte koraalzwam, verschillende mycena's, stinkzwam en zelfs duivelseieren. In

Ruud van Veenschoten

een greppel stond een rij prachtige vliegenzwammen in verschillende stadia.

Het hoogtepunt, of zeg maar liever de hoogtepunten, waren een paar zeldzame paddenstoelen waaronder: de *kammetjesstekelzwam* en de *gele hersentrilzwam*.

De **kammetjesstekelzwam** zat op een boomstronk. Deze is zeldzame in heel Europa en staat op de Nederlandse Rode lijst van bedreigde soorten.

De **gele hersentrilzwam**, niet te verwarren met gele trilzwam, is uiterst zeldzaam in Nederland en parasiteert op de gele korstzwam.

Aan het eind van onze wandeling begon het een beetje te regenen, wat niet erg was, want we hadden een prachtige ochtend gehad in het bos.

Met dank aan Ruud van Veenschoten.

Petra Heidinger

De toverkikker

De man met de witte baard en de groene bodywarmer zat op zijn gemakje om zich heen te kijken. Hij zat bij de vijver. De vogeltjes floten, de bijtjes zoemden en de bloemen verspreidden hun geuren over het kleine paradijs dat de man in zijn achtertuin gecreëerd had. In de vijver zwommen de kikkers. Het leven was goed.

Opeens kwam er beweging in het water. Een hevige rimpeling verscheurde het spiegelende oppervlak en pardoes sprong er een kikker op de kant, vlak naast de stoel waar de man op zat.

‘Goedemiddag’, klonk het, ‘lekker weertje, nietwaar?’

‘Zeker’, antwoordde de man verbouwereerd. ‘Sinds wanneer kan jij praten?’ De kikker ging er eens voor zitten.

‘Dat lukt mij omdat ik geen gewone kikker ben, maar een bijzondere’, sprak hij.

‘Natuurlijk’, zei de man, ‘dat zie ik ook wel. Jij kan kwaken, vliegen vangen, in de modder slapen en enorme sprongen maken’.

‘Zo is dat’, zei de kikker trots. ‘Je mag een wens doen’.

‘Waat?’, riep de man, ‘Dat meen je niet!’

‘Nou en of’, lachte de kikker, ‘maar dan moet jij iets voor mij doen’.

‘Zeg op’, antwoordde de man, en zijn baard krulde ervan.

De kikker schraapte zijn keel. De man keek vol spanning in de bolle ogen van zijn nieuwe vriend.

‘Als jij ervoor zorgt dat niet mijn hele familie wordt opgegeten door die ellendige reiger die hier de hele dag rond hangt, dan zal ik je alles leren over onze kikkerkunsten’.

‘Deal!’, riep de man opgetogen, en hij voegde meteen de daad bij het woord. In zijn garage had hij nog wat gaas en planken staan. Na wat duwen trekwerk was de vijver weldra overdekt met een netwerk van zijn bouwmaterialen. Een onneembare vesting.

‘Zo’, zuchtte hij tevreden, ‘vanaf nu zijn jullie zo veilig als een baby in de wieg’.

‘Prachtig’, kwaakte de kikker. ‘Nog één kleinigheidje: als de klok 8 uur slaat, wordt de betovering verbroken’. Toen sprong hij met een grote boog het water in, de man beduusd achterlatend. De rust in de vijver keerde terug.

‘Wat ben ik een geluksvogel’, mompelde de man, en hij wreef zich in de handen. Maar wat was dat? Tussen zijn vingers begonnen zich langzaam zwemvliezen te vormen en ook tussen zijn tenen voelde hij iets kriebelen. En toen gebeurde alles ineens razendsnel. Zijn huid veranderde in een kleur die het midden hield tussen groen en zwart en zijn ogen begonnen uit te bollen zodat de wereld er opeens heel anders uit zag. Bovendien was hij intussen zo gekrompen dat het gras om hem heen op een groot, groen bos leek. Hij wilde een stapje naar voren doen, maar dat werd een geweldige sprong de vijver

in en het volgende moment sloot zich het water om hem heen alsof het altijd zo geweest was. Hij voelde zich als een vis, pardon, als een kikker in het water.

De rest van de dag leerde de man alles wat een kikker moet kunnen en de tijd vloog voorbij. Het werd 6 uur, 7 uur. Het begon al een beetje donker te worden. De zon ging onder. Het werd tijd om te vertrekken. Moeizaam zwom hij naar de kant terwijl hij voelde hoe zijn baard alweer begon te groeien. Het zwemmen werd moeilijker omdat de vliesjes tussen zijn vingers en tenen verschrompelden en hij zelf werd groter en groter. Uiteindelijk stond de man met zijn beide benen weer op de grond. Net op tijd. De betovering was verbroken.

Even later zat hij weer in zijn stoel alsof er niets gebeurd was. Zijn vrouw riep hem voor het eten en het leven nam weer zijn gewone gang. Niks geen vliegen vangen, zwemmen en meterslange sprongen maken. Maar de herinnering bleef onuitwisbaar in zijn hersens gegrift en er was één ding dat voorgoed veranderd was en dat geen mens hem ooit heeft kunnen nadoen: luid en duidelijk kwaken, als zijn vriend, de kikker.

KWAAAK!!!!

Anneke Thuring

IVN NIJKERK/PUTTEN OP TV

In oktober 2020 werd IVN Nijkerk/Putten benaderd door de A1Media-groep (Radio en TV Nijkerk/Barneveld).

In het programma Cultureluur wilden ze een itempje doen van een paar minuten over De BREEDE BEEK (zowel de wijngaard als de beek zelf). Of IVN hierin kon/wilde meewerken.

Nou... zoiets moet je natuurlijk niet vragen aan IVN Nijkerk/Putten. Gelijk kwamen we in actie en hadden we de toezegging binnen van Jan Gorris (de wijngaardkenner) en Leendert de Boer (de regiokenner).

Tijdens de eerste vergadering/kennismaking ten kantore van A1Mediagroep met iemand van het museum, de camera/montageman, de cultuurmakelaar en Jan, Leendert en ik (namens IVN) hadden de cameraman en cultuurmakelaar al in de gaten dat dit geen itempje van een paar minuten zou worden. Zoveel kennis en vlotte praat als er in die twee heren (Jan en Leendert) zit.....

De eerste filmdag ging niet door want de cameraman was lichtelijk ziek. Het afzeggen/afbellen was nog een dingetje. Want ik had e-mails gestuurd naar Jan en Leendert maar Leendert had zijn e-mail niet gelezen en stond daar te wachten.....

Gelukkig is hij vrij sportief en zo ging hij, heerlijk genietend van de natuur, maar weer huiswaarts.

Maar twee weken later, op 27 oktober, was het zover.

Met z'n zessen gingen we op pad, om, rekening houdend met de 1,5 meter enzo, Jan Gorris voor de camera alles te laten vertellen over de Wijngaard, de speciale druiven, de prijzen, en de winterwijn.

En daarna nam Leendert het stokje over. Alles over de Breede Beek qua oorsprong en betekenis voor Nijkerk passeerde de revue. Op advies van Leendert kreeg de cultuurmakelaar zelfs een bewoner uit de omgeving van de oude Breede Beek zover om voor de camera het hele verhaal te vertellen van zijn bevindingen.

Nou....we zijn benieuwd wat de A1-Mediagroep van deze 4 uur durende opname gaat maken. Misschien een spannend vervolgverhaal?

De A1Mediagroep is natuurlijk altijd op zoek naar leuke onderwerpen uit de regio die het uitzenden waard zijn. Heb jij nou een idee of suggestie? Schroom niet. Neem even contact op met onze PR-afdeling en we gaan kijken of we wat leuks kunnen regelen.

*Ruud Verhoef
Communicatie en PR*

Heiweg 34
3794 MP De Glind
Tel: 06-23769164
www.gertdavelaar.nl
info@gertdavelaar.nl

Welkom bij Albert Heijn Nijkerk.

Openingstijden:

maandag t/m zaterdag 07.00 - 22.00 uur
zondag 08.00 - 22.00 uur

Dat is het *lekkere* van...
Albert Heijn Van den Tweel

Frieswijkstraat 72 - Nijkerk

HOVENIERS

www.baxhoveniers.nl
of bel 033 24 66 373

IVN natuureducatie Programma 1e kwartaal 2021

Onderstaande fotocollage van Petra Heidinger neemt ook deze keer de plaats in van het programma dat wij u normaal altijd boden. Wegens de coronacrisis is er nog steeds geen enkele zekerheid of bijeenkomsten, evenementen, etc. kunnen doorgaan.

Voor actuele informatie verwijzen wij u naar de website van IVN Nijkerk en naar de Nieuwsbrief.

Redactie Nijkerk Natuurlijk

Petra Heidinger

Je kunt overal tanken maar sparen voor IVN Nijkerk doe je alléén bij

Bij iedere liter brandstof wordt 2 cent gereserveerd
voor de natuurvereniging IVN.
GEWOON DOEN

MOS bv

verenigingsmanagement,
secretariaat, financiële
administratie,
communicatie en advies

www.mos-net.nl

MOS Select bv

werving en selectie,
detachering,
uitzenden

www.mosselekt.nl

MOS Events bv

evenementen,
congressen, workshops

www.mosevents.nl

Postbus 1058 - 3860 BB Nijkerk - Tel: 033 - 247 34 00
E: mos@mos-net.nl - W: www.mos-net.nl

Sanitair
Alle merken kranen
Onderdelen voor kranen
Gashaarden
Elektra
PVC afvoer
Badkameraccessoires
Dakbedekkingsmaterialen

Ohmstraat 1, 3861 NB Nijkerk
(033) 245 14 72

Voor bedrijven en particulieren
Openingslijden en overige
informatie vindt u op:
www.van-dasselaar.nl

LANDSCHAPSBEHEER IN TIJDEN VAN CORONA

Na een mooie zomer hoopten we de draad weer gewoon op te kunnen pakken, daar waar we begin maart alle werkzaamheden uit onze handen hadden moeten laten vallen. Genoeg te doen, en ook fijn elkaar weer te zien, en samen aan de slag te kunnen. Maar al snel, nog voor het werkseizoen van start zou kunnen gaan, tekenden de eerste aanscherpingen van de coronamaatregelen zich af. De landelijke natuurwerkdag werd afgelast. Richtlijn werd maximaal 4 mensen samen buiten, wat kan je dan nog doen?

Maar met wat creativiteit, tot soms wilde ideeën als een dennentrek-estafette op de hei, hadden we een goede opzet gevonden. Die vergde wel dat een grotere groep van onze vrijwilligers ook bereid zou moeten zijn de rol van coördinator op te pakken. Fantastische respons: de eerste reacties leverden al 8 namen op van mensen die een werkdag wilden begeleiden!

Met die basis hebben we een mooie planning gemaakt, waarbij het werk over meerdere dagdelen wordt verspreid, en de kleine groepjes steeds het stokje aan elkaar doorgeven. Mailbericht naar alle werkgroepsleden uitgezet, maar nog voor het eerste weekend volgde een verdere

aanscherping: tijdelijk nog maar twee mensen samen buiten. Gelukkig veel begrip, maar we hebben toen toch moeten besluiten de plannen echt even op te schorten.

Samen met Rien ben ik een aantal locaties gaan bekijken, zodat we een goed beeld hebben van wat er allemaal gedaan kan worden deze winter, zodat, als het kan, we ook meteen aan de slag kunnen. De muizenruiters die opnieuw opgetast moeten worden, de vogelkers op de Kruishaarse Berg, wilgen langs het fietspad bij de Wallerstraat...

De houtwal in Driedorp was een meevaller: er was toch heel wat plantmateriaal goed de droge zomer doorgekomen. Dus in overleg met de eigenaar besloten we eerst eens te kijken hoe dat zich op eigen kracht verder ontwikkelt,

voor we extra bomen en struiken gaan bijplanten (of inboeten, een woord dat ik heb bijgeleerd, en ook ken uit de visserij, het dichten van gaten in de visnetten heet ook “netten boeten”).

Op de Kruishaarse Berg viel het mee met de Vogelkers, ons werk van de afgelopen jaren begint tot succes te leiden: op een aantal plekken is er geen nieuw opschot meer te zien, en de techniek van het ringen van de grote bomen blijkt ook succesvol. Na een jaar zien we nog lichte uitgroei onderaan de stam, maar het tweede jaar gaan ze echt dood. Dat scheelt enorm veel zaailingen. Ondertussen zien we wel een toenemend aantal lijsterbessen in het bos. Dat gaat dus de goede kant op. Maar grote verbazing toen we bij de poel aankwamen: die stond bijna droog!

aan te horen. Dat verwacht je toch niet op klaarlichte dag?

Gelukkig, ook in die twee weken strenge maatregelen bleek het nog wel mogelijk om de klus bij basisschool de Hoeksteen te voltooien. Met twee mensen vanuit de werkgroep, en hulp van heel veel handjes van leerlingen van de school, is de wilgensingel langs het panna-veld afgemaakt.

Dat biedt wel kansen om de braam langs de oevers een keer goed terug te dringen ...

Op de Wallerstraat een mooie verrassing: in de appelboom op het erf zat een klein steenuiltje, onverstoord het gesprek tussen ons en de eigenaar van de wilgensingel

En inmiddels zijn afgelopen weekend, ook in een klein groepje (gelukkig mochten we weer met vier personen tegelijk het veld in) de muizenruiters opgeknapt en klaargemaakt voor de winter.

Het zal ook de komende tijd veel creativiteit en flexibiliteit vergen, maar het is te leuk en te waardevol, dus elk weekend dat we toch iets kunnen oppakken is er weer één!

*Foto's: Arjan van Slooten
en Sandra Plette*

Tekst: Sandra Plette

Plooirokje en prachtvlamhoed

Prachtvlamhoed.

Begin november kwam ik deze zoet ruikende en prachtig ogende paddenstoelen tegen langs de kant van de weg. Ze luisteren naar de naam Prachtvlamhoed (*Gymnopilus junonius* - gymn=naakt, pilus=pet/hoed, juno=Romeinse godin, dochter van Saturnus en echtgenote en zus van Jupiter).

De doorsnede van de hoed is bij deze exemplaren tot 14 cm. Eetbaar zijn ze niet. Ze bevatten het gif psilocybine dat hallucinaties veroorzaakt.

Diverse Zuid-amerikaanse volkeren gebruiken psilocybine bevattende paddenstoelen tijdens hun religieuze rituelen.

De bewustzijnsveranderende effecten van psilocybine kunnen 3-8 uur duren, het tijdsbesef verandert, sommigen krijgen indringende religieuze ervaringen, anderen een bad-trip gepaard gaande met onverantwoord gedrag en geweld, en soms treden er hartritmestoornissen op. Psilocybine grijpt in op een aantal serotoninereceptoren in de hersenen.

Het Universitair Medisch Centrum Groningen is in maart 2019 een experimentele behandeling gestart met psilocybine. De doelgroep zijn

personen met hardnekkige depressie waarbij antidepressiva onvoldoende helpen. Psilocybine helpt vaste denkpatronen en negatieve gedachten te doorbreken en vermindert de zeer sombere stemming waarmee zij worstelen. Een gecontroleerde omgeving in aanwezigheid van therapeuten is daarbij echter wel nodig.

Dit Plooirookje (*Parasola plicatilis* - geplooiide parasol) kwam ik 's avonds tegen in het gazon. Een klein paddenstoeltje met een hoed van 1,5 cm in doorsnede. Het is een kortlevende graslandschimmel die 's avonds / 's nachts na regen verschijnt.

De paddenstoelen ontwikkelen zich, breiden uit, werpen hun sporen af en vervallen binnen 24 uur en de volgende ochtend is er vaak geen bewijs dat ze ooit hebben bestaan. Ik kon hem de volgende dag dan ook niet meer vinden.

Het geslacht *Parasola* omvat een aantal soorten die vroeger werden ingedeeld bij het geslacht *Coprinus* (inktzwammen).

Maar, in tegenstelling tot de Inktzwammen, vervloeien de Plooirookjes niet en werden ze uit de *Coprinus* groep gehaald.

Het Gewone plooirookje is alleen met microscoop te onderscheiden van het Geelbruin plooirookje, de laatstgenoemde groeit echter zelden op gazons.

Arjan Kalee

Step one: free yourself from chair or sofa.

Step two: relax remote control grip, switch laptop off. Ditch the to-do list, leave unticked the emails, the phonecalls, the unfixed drip of the tap tap tap.

Step three: head for the door, ignore the

washing up, the calendar on the wall-the weeks scrawled full- and don't forget your mobile. Aim for the wide open. Retreat. Away from the streets (bypassing the one-way and the out-of-town shops) until the roads become lanes, become tracks, become the right path and you've reached that point. Far enough to stop, stand still, reset. That's the art of the great outdoors.

The next step is all yours.

Written by Dean Parkin for the South&Heart of Suffolk Walking Festival

Ingezonden door Ellie Kroon

2020 staat stevig in ons geheugen gegrift. Corona heeft een zwaar stempel gedrukt op ons doen en laten. Zaken die gewoon waren moeten nu eerst worden gepland of kunnen zelfs niet eens doorgaan.

Dit heeft velen van ons tot nadenken gezet. We moesten weer creatief aan het denken, dit heeft tot mooie resultaten geleid.

Zo heeft het landelijk IVN op haar website een thema Natuuracademie, waaronder heel veel leuke workshops, podcasts, webinars en cursussen via internet te volgen zijn. Een leuke afwisseling van de dagelijks beslommeringen.

U kunt natuuracademie vinden onder www.ivn.nl

We vernemen graag wat uw ervaringen zijn en waar u behoefte aan verdieping hebt. Zo kan IVN Nijkerk gericht een cursusaanbod leveren voor de komende periode.

Uw ervaringen kunt u sturen naar info@ivn-nijkerk.nl

*Namens het bestuur
Rien Loman*

**BOUW
BULDERWEG** *hoveniersbedrijf*

Hoveniers Aanleg

Hoveniers Onderhoud

Boomtechniek

Schoolpleinen

Flora en Fauna

Bouw Bulderweg Hoveniersbedrijf
Duifhuis 34
3862 JG Nijkerk

Tel: 033 245 41 86
Mobiel: 06 53 302 663

FF SOLUTIONS

*oplossingen flora & fauna
binnen het wettelijke kader*

Onderdeel van:
R.I.-Buitenbouw B.V.

www.ri-buitenbouw.nl

De Chinese muur van Nijkerk

Het is echt waar, in Nijkerk staat een muur die met de Chinese muur kan concurreren en die staat in de Callenbachstraat, op het terrein van het oude burgemeestershuis, waar nu de familie Dijkhuizen woont. Om het terrein van duizend vierkante meter in het hart van Nijkerk is op ingenieuze wijze een muur gebouwd, niet om vijanden tegen te houden maar voor irenische doeleinden, namelijk om daar allerlei muurplanten een kans te geven. Deze muur is misschien veel solider dan de Chinese muur, want deze is geheel opgebouwd met grindtegels. Een voorzichtige schatting komt neer op het feit dat in deze muur meer dan een paar honderdduizend grindtegels zijn verwerkt!

Het huis van de familie Dijkhuizen aan de Callenbachstraat, zoals iedereen dat kent. Vanaf de straat is een fractie van de muur te zien.

Nut van muurplanten of muurvegetatie

Muurplanten zorgen voor biodiversiteit. Op muren groeien

De muur en de tegels zijn scheef gesteld. Zo kan er regen in de kieren dringen. Er bevindt zich geen mortel tussen de tegels, maar door het stof, dat er in de loop van de tijd in door dringt, kunnen de planten voedsel krijgen.

soms planten die zich nergens anders thuis voelen, zoals de zeldzame steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), de muurvaren (*Asplenium ruta miraria*) en de zeer zeldzame schubvaren (*Asplenium ceterach*). Met hun vele en lichte sporen kunnen ze oude muren koloniseren. Ze zijn het hele jaar groen en leggen dus koolstofdioxide vast. Behalve deze eigenschappen zorgen ze voor een gevoel van romantiek, omdat deze flora vooral voorkomt op ruïnes en andere cultuurhistorische gebouwen.

Van Janny Bosma die altijd zo hard werkt om van NN een prachtig blad te maken, kreeg ik twee boeken over muurplanten. Ik heb ze in één adem uitgelezen en dit heeft me gestimuleerd om nog meer onderzoek te doen naar de muurflora.

Muurbloemen (muurflora)

Een muurbloempje is een vrouw die niet ten dans wordt gevraagd. Een muurplant is totaal iets anders. Die groeit op muren. Waarom daar? Daar hebben ze geen last van concurrerende planten. Muurplanten hebben er heel wat voor over om die concurrentie te ontwijken. Ze leven vaak onder erbarmelijke omstandigheden. Muren kunnen overdag heel heet zijn en 's nachts heel koud worden. In de voegen van de stenen bevindt zich weinig voedsel en water. Muurbloemen leiden continu aan hitte, kou, honger en dorst. Maar: het zijn echte diehards en daarom worden muurbloemen door veel plantenliefhebbers bewonderd, het kan best zijn dat deze mensen zich met deze flora identificeren.

Oorsprong muurflora

Muurflora komt oorspronkelijk uit rotsachtige gebieden. Ze zijn nu te vinden op oude vestingwerken, bruggen, stadswallen, gracht- en kademuuren, kastelen, oude waterputten en tuinmuren.

Muurflora in Nijkerk

In Nijkerk is het droevig gesteld met de muurflora. Nijkerk is een oude stad met oude bouwwerken en daar zou dan in grote hoeveelheden muurflora op voor kunnen komen. Helaas zijn er maar een paar locaties waarop muurflora voorkomt. Onderzoek heeft uitgewezen dat dit geldt voor de kademuur van de Breede Beek langs

de Kolkstraat (muurvaren), een enkel huis in de Holkerstraat (kruipklokje), op het Verlaat en de Grote Kerk (muurvaren).

Bedreiging van de muurflora

De belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van de muurflora en van de geschikte muurmilieus zijn de aard van herstel, renovatie en restauratie van muren. Voor Nijkerk geldt, dat toen de Grote Kerk werd gerestaureerd, alle vegetatie van de muren werd verwijderd. Nu groeien er nog maar enkele muurvarens links van de huidige toegangsdeur en aan de linkerkant van het kerkgebouw bij een regenpijp die enigszins lekt. Bovendien houden mensen niet van planten op hun muren omdat ze denken dat daardoor hun muren worden verwoest. Dat komt doordat sommige bomen, zoals de berk, de vlinderboom en zelfs de beuk zich op een oude muur kunnen vestigen. Deze planten kunnen met hun wortels de muur ontwrichten.

Tegenwoordig worden muren gemetseld van harde stenen die zeer moeilijk verweren. Het gebruikte cement is eveneens zeer hard. Het kan honderden jaren duren voordat hierop een muurflora ontstaat.

Redder in nood van de muurflora in Nijkerk

Gert Dijkhuizen aan de Callenbachstraat heeft zich het lot aangetrokken van de muurflora. De gigantische muur van grindtegels is voor de

hele muurflora uit de omgeving een toevluchtsoord geworden. Hij is een specialist geworden in het vermenigvuldigen van bijzondere varens zoals de muurvaren en de steenbreekvaren. Hij geeft antwoord op de vraag hoe je deze zeldzame varens kweekt. Hier volgt zijn les:

De les

Amersfoort heeft stadsmuren. Hierop groeien zeldzame varens. De sporen hiervan komen bij windstil weer terecht op de grond recht onder de varens. Gert neemt met een schepje wat grond onder die plek vandaan en stopt die grond met veel precisie in de kieren van zijn muur.

Een tweede manier die hij hanteert voor de voortplanting van varens is de volgende: neem van een varen een blad met daarop de sporendragers en werk dat blad in een kier van de stenen. Wat geschikte humus erbij en grote kans dat er uit de sporen nieuwe varens ontstaan.

Een derde tip die hij geeft is voor zaadplanten die in een muur groeien, zoals de prachtige gele helmbloem. Hij verzamelt het zaad en met een flinterdun plat stokje wurmt hij het zaad in de kieren en voegt er wat speciale humus bij.

De muren die hij bouwt, lopen schuin af en ook de tegels lopen naar binnen toe schuin af zodat het regenwater naar binnen kan lopen. Dit is wel nodig want de zomers worden steeds droger.

Op de kademuren van de stadsgracht in Amersfoort groeien veel muurplanten, waaronder de tongvaren, de muurvaren en de eikvaren. Opvallend is dat de meeste planten aan de bovenkant ervan groeien. Dit komt omdat de stoep schuin afloopt naar de gracht: het regenwater vloeit dus over de kaderand naar beneden.

Muurplanten worden beschermd

De stichting Floron zet zich in voor onderzoek naar de bescherming van wilde planten in Nederland. Op internet is het rapport te lezen over de bescherming van muurplanten door J. Dijkstra. Hierin wordt onder andere beschreven hoe in Vathorst de muren van de Markenhaven in de Laakwijk zo werden gemetseld dat er een ideaal ecosysteem ontstond voor de muurflora. Er komen nu al negen soorten bijzondere varens voor.

Waarom dit artikel?

Het is voor natuurliefhebbers, zoals IVN'ers, heel gemakkelijk om een muurtje te bouwen waar de muurflora zich thuis voelt. Zo kunnen we de natuur een handje helpen en er plezier van beleven.

Leendert de Boer

WAAROM BEVRIEZEN VOGELPOTEN NIET?

Ooit liep ik tijdens een strenge winter naar de schuur over sneeuw en ijs op mijn blote voeten. Glad en erg koud. Glad omdat door de warme voeten een laagje smeltwater op het ijs ontstaat onder mijn voeten, en koud omdat wij mensen daar eenvoudigweg niet tegen beschermd zijn.

Vogels hebben een dik verendek dat koude buiten en warmte binnen houdt. Onder een donzen dekbed is het lekker warm. Toch hebben vogels het best weleens koud. Eenden zie je op hun buik liggen met de poten ingetrokken tussen de buikveren of met één poot op het ijs staan, terwijl de andere poot tegen het warme lijf aangedrukt zit. Ook zetten vogels hun veren op voor meer luchtisolatie.

's Nachts verbranden ze vet om warm te blijven, wat overdag weer door voedsel moet worden aangevuld. Ook zijn er vogels die schuilen in hollen en gaten, of dicht tegen elkaar aanzitten. Keizerpinguïns overleven de lange koude poolnacht door met soms honderden tegelijk dicht tegen elkaar aan te staan. Midden in de groep kan de temperatuur dan oplopen tot maar liefst 38° C. Ze krijgen

het té heet (!) en wisselen maar wat graag met hun koude soortgenoten aan de buitenrand.

Maar toch, de poten zijn meestal onbeschermd, staand op het ijs, of in het ijskoude water. Hoe houden ze dat vol?

En wat gebeurt er bij ons mensen als het lichaam te koud wordt?

In onze huid zitten aan diverse zenuwuiteinden koude receptoren, ook wel 'Lichaampjes van Krause' genoemd, die weefselkrimp waarnemen. Bij kou krimpt het weefsel, waar de lichaampjes van Krause gevoelig voor zijn (mechanisme nog onduidelijk), via het zenuwstelsel wordt dan gezorgd

voor vernauwing van de haarvaten in de huid. Minder bloeddorstrooming in de huid betekent minder warmteverlies via de huid, zodat de vitale delen, zoals onze organen, langer warm blijven.

Vooral uitstekende delen zoals vingers, tenen en oren kunnen snel afkoelen en door deze lichaamsstrategie nog sneller bevrozen. Want minder bloed betekent niet alleen minder warmte, maar ook vertraagde stofwisseling door minder voedsel en zuurstof. In een noodsituatie is dit het waard.

Wat maakt vogeltenen zo verschillend van mensentenen? Vogeltenen zijn bedekt met een harde beschermende laag schubben, gemaakt van keratine. Dit is een taai en vezelig eiwit, dezelfde stof als waar onze haren en nagels uit bestaan. En keratine kan niet bevrozen, onze huidcellen wel.

Daarnaast hebben vogelpoten geen spieren, maar alleen pezen. Die hebben minder bloedtoevoer nodig omdat ze minder energie verbruiken. Vernauwen deze bloedvaten door kou dan stroomt er nog net genoeg bloed door om de pezen vitaal te houden.

Er is onderzoek gedaan bij kokmeeuwen die op het ijs stonden bij een temperatuur van -16°C . Het lijf van de kokmeeuw was 40°C . In de poten daalt de temperatuur flink. Bij het voetgewricht was deze afgezaakt

tot 8°C , in de voet 5°C en bij het raakvlak op het ijs 0°C . De vogelpoot kan zo dus niet vastvriezen, want bij 0°C smelten ijs en sneeuw niet!

Hoe gaat dat in zijn werk? Het warme bloed vanuit het lichaam stroomt in de poten vlak langs het koude bloed dat vanuit de poten terug naar het hart stroomt. Het koude bloed wordt zo iets warmer voordat het terug het lichaam in stroomt en het warme bloed uit het lichaam koelt geleidelijk aan af. En wel precies zo dat op het raakvlak met het ijs de temperatuur precies goed is, de poot kan niet vastvriezen.

Eenzelfde mechanisme blijkt werkzaam te zijn bij poolhonden en herten! Het tegenstroomprincipe van het bloed vindt daar plaats in het bovenbeen.

In de winter ligt bij vogels de ader met terugkerend bloed middenin de poot, naast de slagader die het warme bloed naar de poot vervoert. In de zomer beweegt de ader zich naar buiten, net onder de huid, zodat het bloed makkelijk warmte kwijtraakt en afkoelen eenvoudiger wordt.

Ook dat is belangrijk, want vogels kunnen niet zweten (het zou een stinkend rotzootje worden in de veren...), ze koelen af via poten, snavel en mondholt.

Arjan Kalee

Hebt jij ook wel eens de behoefte om het eens helemaal over een andere boeg te gooien? Eens even uit je comfortzone te stappen?

In plaats van wekelijks je programma af te draaien bij de sportschool kun je ook het nuttige met het aangename combineren en lekker actief zijn in de buitenlucht!

Onze werkgroep gaat van november tot april op zaterdag aan het werk in het landschap.

Heerlijk genieten van de buitenlucht. Genieten van de mooie omgeving en samen met anderen een groene klus klaren.

Wij beheren het vogeleiland in de Arkervaat. We zijn hier dan ook regelmatig te vinden.

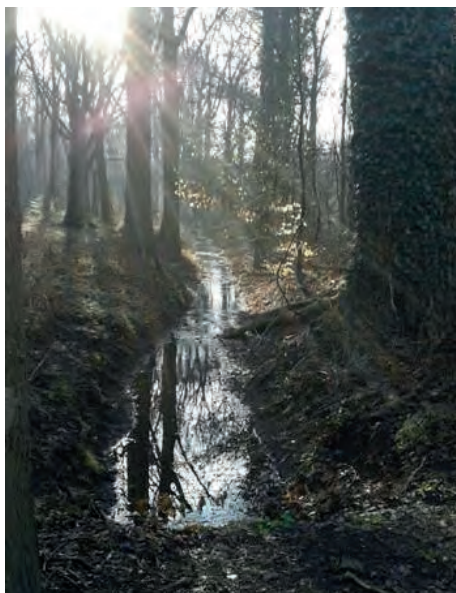
De werkzaamheden bestaan hier uit het maaien en verbranden van het riet en het verwijderen en in toom houden van de opslag van wilgen en berken.

Zo zijn wij ook ieder jaar te vinden op de Kruishaarse berg. Hier proberen

we de Amerikaanse vogelkers in toom te houden en de poel open te houden. Verder knotten we wilgen en houden we houtwallen bij.

Ook op het gebied van aanplanten van houtwallen, hagen en boomgaarden staan we ons mannetje.

Waarschijnlijk gaan we in het vroege voorjaar nestkastjes schoonmaken rond de basisscholen in Nijkerk en Hoevelaken.

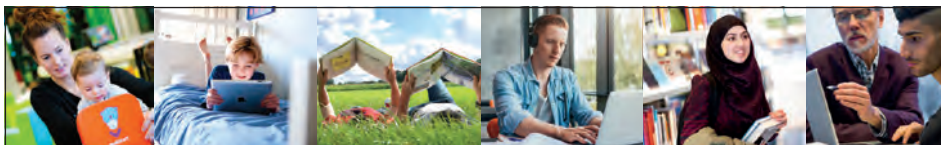
Kennis van zaken en gereedschap wordt door ons verzorgd. Jij brengt een dosis energie en gezelligheid mee. Deal??

Aanmelden kan bij
landschapsbeheer@ivn-nijkerk.nl

Rien Loman

*De Redactie van
Nijkerk Natuurlijk
wenst alle lezers
sfeervolle Kerstdagen
en veel mooie
natuurbelevingen in 2021.*

De Bibliotheek: meer dan alleen boeken!

Activiteiten
 Boeken
 Boek aan huis
 Digitale Cursussen
 Digitaal Spreekuur
 E-books
 Filmbieb
 Groencafé
 Luisterbieb
 Muziekweb
 Passend Lezen
 Taalhuis
 Workshops

www.bibliotheeknijkerk.nl
 Hoevelaken - Nijkerk - Nijkerkerveen

Bokkers
CATERING

**SMAAK EN SERVICE
NAAR UW WENS**

Oude Barneveldseweg 13
 3862 WV Nijkerk
 tel: 033-2459743
 e-mail: info@bokkers-catering.nl

**VAN DER GOOT
JUWELIERS**

Familiebedrijf sinds 1921

Uw juwelier voor
 bijzondere sieraden met oog
 voor eerlijke en natuurlijke
 materialen.

Plein 13 in Nijkerk
 033-2451521

Vakmanschap - Service - Kwaliteit

Werkgroepen

Advertenties	Rien Loman	033 - 246 18 54 advertenties@ivn-nijkerk.nl
Boomfeest	Maarten Oosterkamp	06 - 28 84 94 40 boomfeest@ivn-nijkerk.nl
Communicatie en PR	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 pr@ivn-nijkerk.nl
Energie Strategie	Arjan van Slooten	06 - 36 38 40 06
Fotowerkgroep	Petra Heidinger	fotowerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Gidsen en excursies	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 gidsenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Hoogstambrigade	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl
Kraam IVN-Nijkerk	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 kraamivn@ivn-nijkerk.nl
Landschapsbeheer	Rien Loman	033 - 246 18 54 landschapsbeheer@ivn-nijkerk.nl
Natuurlijk Proeven	Elly Kuijt	06 - 22 23 28 68 ellykuijt1@solcon.nl
Natuurouders	Arjan van Slooten	natuurouders@ivn-nijkerk.nl
Nieuwsbrief	Herman van Dasselaar en Jorieke Linnenkamp	pr@ivn-nijkerk.nl
Nijkerk Natuurlijk	Egbert Woudenberg	06 - 43 48 39 27 nn@ivn-nijkerk.nl
Planten	Arjan Kalee	plantenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Scholen	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 scholenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Vogels	Jan Wouda	033 - 844 40 93 vogelwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Website	Ruud van Veenschoten	06 - 81 33 26 28 webmaster@ivn-nijkerk.nl

**VAN
DER
GOOT**

OPTICIENS

EEN KLASSE OP ZICH
EL SWAROVISION, VERREKIJERS MET SUPERIEURE TECHNOLOGIE

IVN leden krijgen 15% korting op aanschaf van verrekijker
of telescoop van Swarovski, Zeiss of Bynolyt.

Plein 15 - Nijkerk

EL
GRENZELOZE
PERFECTIE

SEE THE UNSEEN

**SWAROVSKI
OPTIK**